Tossavainen

2.12.2025

395/04.01.00/2025

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kokous tiistai 02.12.2025 klo 10.00

Asia: HE 113/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaalihuoltolain, ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT kiittää mahdollisuudesta lausua sosiaali- ja terveysministeriön vastineesta sosiaali- ja terveysvaliokunnalle (HE 113/2025 vp).

Sosiaali- ja terveysministeriö esittää lausumassaan, että sosiaalihuoltolain 47 §:n 2 momenttiin kirjattaisiin, että lain 45 §:ssä tarkoitetusta päätöksestä tulee käydä ilmi asiakkaan sosiaalipalveluissa käyttöön otettava tässä momentissa tarkoitettu teknologinen ratkaisu. Ministeriö toteaa, että näin ollen asiakas voisi valittaa momentissa tarkoitetun teknologisen ratkaisun käyttöönotosta. Uudella esityksellä vastattaisiin perustuslakivaliokunnan esiin tuomaan näkökohtaan, että esityksessä ei ole asianmukaisesti arvioitu sitä, miten asiakkaan oikeus oikeusturvaan toteutuu. Perustuslakivaliokunta nostaa esiin, että asiakkaan voi olla hyvin vaikea kieltäytyä käyttämästä yksityisyyttään kaventavaa teknologista ratkaisua, jos hän tarvitsee esimerkiksi palveluasumista tai kotihoitoa ja pelkona on, että kieltäytyessään hän ei saa tarvitsemaansa palvelua, joka ilman teknologian käyttöä olisi järjestettävissä perusoikeus rajoittamatta.

KT toteaa, että perustuslakivaliokunnan kannanotossa tiivistyy, miten käyttöönotettavan teknologia ja sen kehittyminen voivat vaikuttaa palvelujärjestelmään ja tarjottaviin palveluihin sekä nostaa esiin kysymyksen, kenellä on viime kädessä oikeus päättää yksittäistapauksessa asiakkaan palvelun sisällöstä.

KT toteaa, että ministeriön esitystä asiakkaan valitusoikeudesta tulee harkita huolellisesti eri näkökulmista. Ministeriö tarkoittanee valitusoikeudella tuomioistuinprosessia. Asian käsittely tuomioistuimessa voi kestää jopa muutaman vuoden, jolloin olisi ratkaistava, että onko teknologiaan mahdollisuus käyttää valituksesta huolimatta vai onko asiakkaalla asian ollessa vireillä oikeus muun tyyppiseen palveluun ja minkälaiseen palveluun.

Teknologian käyttöönottoa koskevat erimielisyyden taustat asiakkaan ja hyvinvointialueen välillä voivat olla erityyppisiä. Kyse voi olla esimerkiksi siitä, että asiakas katsoo kotiin tuotavat palvelut kohdallaan riittämättömäksi teknologiaa hyödyntämällä, kieltäytyy tästä syystä teknologian käyttöönotosta ja katsoo tarvitsevansa esim. asumispalveluja. Käyttöönottoa koskevassa erimielisyydessä voi toisaalta olla kyse myös esimerkiksi siitä, että asiakas kokee, että teknologian käyttö ei ole välttämätöntä ja se tästä syystä tarpeettomasti rajoittaa hänen yksityisyyttään tai hänen kodissaan asuvan toisen henkilön yksityisyyttä.

KT toteaa lopuksi, että esitetty valitusoikeus ei saa johtaa siihen, että palvelun tuottamisen perusperiaatteita muutettaisiin tai rajoitettaisiin palvelun tuottamisen tarkoituksenmukaisia tapoja. Asiaa on arvioitava koko julkisen palvelujärjestelmän ja sen toimivuuden kannalta ja vältettävä tarpeettoman hallinnollisen takaan lisäämistä.

KUNTA- JA HYVINVOINTIALUETYÖNANTAJAT KT